

23369 Paardensport en -houderij Exameneisen mbo-niveau en Orun

Inleiding

Dit document is ontwikkeld ten behoeve van het duiden van het beheersingsniveau van disciplines binnen de kwalificaties:

- 25915 Vakbekwaam medewerker paardensport en -houderij – niveau 3
- 25916 Bedrijfsleider paardensport en -houderij – niveau 4
- 25917 Instructeur paardensport en -houderij – niveau 4

KNHS stelt aan de hand van Orun eisen aan de kwaliteit van werkenden binnen de paardensport. Daarnaast bestaan de drie kwalificaties die leiden tot een mbo-diploma. Binnen **Vakbekwaam medewerker paardensport en -houderij** en de **Bedrijfsleider paardensport en -houderij** is sprake van het beheersingsniveau - het mbo-niveau – van een discipline waarbij de keus kan gemaakt worden tussen dressuur, springen, menen en grondwerk. Dit beheersingsniveau is lager dan het door KNHS bepaalde ORUN 2-niveau en mogelijk voorbereidend op ORUN-certificering (met uitzondering van grondwerk waarvoor geen ORUN 2-niveau eisen bekend zijn op het moment van het ontwikkelen van dit document). Wanneer de student zijn mbo-diploma afrondt binnen deze kwalificaties, heeft de student **geen ORUN-certificaten** behaald. Het mbo-niveau voor de verschillende disciplines is in dit document vertaald naar exameneisen. De discipline wordt binnen Groene Norm beoordeeld aan de hand van Proeve 2, opdracht 2.

Naast de keuze voor een discipline is het binnen beide dossiers noodzakelijk het mbo-niveau aan te tonen van longeren (aan de hand van het examen van Groene Norm, Proeve 2, opdracht 1). Ook deze exameneisen zijn opgenomen in dit document.

LET OP: Voor gelijkwaardigheid tussen de verschillende disciplines is geen gebruik gemaakt van 'Allround', maar worden springen en dressuur als losse disciplines gezien.

LET OP: de discipline voltige is op dit moment niet toegevoegd als optie. De overlap met longeren is erg groot. In overleg met de verschillende scholen is daarom besloten dit niet binnen de exameneisen voor mbo-niveau op te nemen. Dit standpunt kan in de toekomst worden gewijzigd wanneer sprake is van een andere invulling van opdracht.

LET OP: in de vorige versie van de exameneisen stond iets opgenomen over lesgeven. Deze komen te vervallen, want zijn gelijk aan de aandachtspunten binnen Proeve 3.

LET OP: Wanneer de student kiest voor een discipline adviseren we de student ook les te laten geven in dezelfde discipline.

Om als **Instructeur paardensport en -houderij** in de branche aan het werk te mogen, is het behalen van ORUN 3 een noodzakelijkheid. De betreffende exameneisen zijn terug te vinden op de site van KNHS. Wat dit voor consequenties heeft voor de examinering is opgenomen in een schema onder de titel: instructeur paardensport en -houderij.

Dit document is opgesteld door Groene Norm in samenwerking met KNHS, diverse docenten van diverse scholen, praktijkcluster paard, Annemarie van der Toorn. Bij vragen: contact@groenenorm.nl

Wijzigingen:

25-2-2025 Alle disciplines voor het trainen van het paard Proeve 2 van Groene Norm duren 20-30 minuten, zodat -wordt aangesloten bij de Proeve 2 van Groene Norm.

25-2-2025 Exameneisen mbo-niveau lesgeven toegevoegd voor dressuur, springen, menen en grondwerk.

Exameneisen mbo-niveau Longeren

Naast een van de disciplines dressuur, springen, menen en grondwerk moet iedere student longeren. Ook hiervoor zijn exameneisen opgesteld:

Longeren naar stap, draf, galop MBO niveau

Opdracht bij B1-K2-W1: Met een enkele longe 20-30 minuten.

De longeur...

MBO niveau	ORUN 2 mannen en voltige
1. Heeft een correct longeerhouding (sluit op in driehoek, gebruikt lichaamstaal) 2. Gebruikt materiaal en middelen correct en op basis van het probleem dat speelt. 3. Staat grotendeels in het midden van de longeercirkel 4. Houdt de lijn op een correcte en veilige wijze vast 5. Houdt rekening met veiligheid en welzijn van het paard 6. Heeft via de longe een lichte verbinding met de mond van het paard 7. Zet het paard zodanig bij dat het trainingsdoel bereikt wordt. 8. Toont tijdens het longeren overgangen, met behoud van juiste ritme en gang 9. Past een logische opbouw aan de longe toe, waarbij een duidelijke warming-up, kern en cooling down naar voren komt 10. Zorgt voor een veiligheid van mens en dier Fatale fouten • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen	1. Heeft een correct longeerhouding 2. Staat in de juiste positie t.o.v. het paard, in het midden van de longeercirkel 3. Beweegt correct: stapt met de buitenvoet voorlangs de binnenvoet 4. De longe en lussen liggen van groot naar klein ontspannen in de hand. De zweep wijst schuin omhoog en ligt gemakkelijk in de hand 5. Heeft via de longe een lichte verbinding met de mond van het paard 6. Houdt rekening met veiligheid en welzijn van het paard 7. Zet het paard zodanig bij dat het in de juiste stelling en buiging gaat 8. Heeft via de longe een lichte verbinding met de mond van het paard en werkt toe naar nageeflijkheid 9. Longeert overgangen, zowel naar een hogere als naar een lagere gang met behoud van juiste ritme en gang 10. Longeert het paard in ontspanning in het juiste tempo naar de hand toe om controle op activiteit te verkrijgen 11. Past een logische opbouw aan de longe toe, waarbij een duidelijke warming-up, kern en cooling down naar voren komt Fatale fouten • Paard komt meer dan twee keer ongevraagd naar binnen tijdens longeren • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen

Exameneisen mbo-niveau Dressuur

Opdracht: Rijdt 20-30 minuten één paard dressuur in stap, draf en galop.

De ruiter...

MBO niveau	ORUN 2
• Heeft een correcte houding • Zit in balans in stap, draf en galop, onafhankelijk van de teugels • Rijdt licht in het ritme • Heeft verbinding met de mond van het paard • Rijdt het paard in ontspanning in het juiste tempo naar de hand toe om voorwaartse drang te verkrijgen • Geeft de juiste hulpen voor wendingen, overgangen, tempowisselingen of voor de oefeningen • Zorgt voor veiligheid van mens en dier Fatale fouten • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen • Val van de ruiter tijdens de praktijkbeoordeling	1. Heeft een correcte houding 2. Heeft een onafhankelijke zit en balans in stap, draf (doorzitten en lichtrijden) en in galop 3. Rijdt het paard in ontspanning in het juiste tempo naar de hand toe om impuls te verkrijgen 4. Heeft een constante verbinding met de mond van het paard. Werkt toe naar nageeflijkheid en aanleuning 5. Geeft de juiste hulpen voor wendingen, overgangen, tempowisselingen of voor de oefeningen Fatale fouten • Val van de ruiter tijdens de praktijkbeoordeling • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen

Exameneisen mbo-niveau Springen

Opdracht: Rijdt los voor het springen en rijdt de spingproef in 20-30 minuten. Rijdt met één paard een springproef bestaande uit 4 drafbalken en een kruisje of steilsprong met drafbalk en galoppeert over 2 op de grond liggende balk. Springt een lijntje bestaande uit een hindernis uit draf met behulp van een drafbalk en galoppeert vervolgens door naar een oxeer op minimaal 4 galopsprongen. De hoogte van de hindernissen ligt tussen de 50 en 60 cm. De oxeer is 60 cm. breed.

De ruiter...

MBO niveau	ORUN 2
1. Heeft een correcte, verlichte zit 2. Heeft voldoende balans om de bewegingen van het paard zowel tussen als op de sprong te volgen 3. Rijdt correcte wendingen voor en na de sprong. Rijdt het paard recht voor en na de sprong 4. Heeft verbinding met de mond van het paard 5. Controleert of het paard in de goede galop landt en corrigeert dit indien nodig 6. Rijdt het juiste grondtempo. Heeft controle over het tempo voor en na de hindernis 7. Zorgt voor veiligheid van mens en dier Fatale fouten • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen • Val van de ruiter tijdens de praktijkbeoordeling	1. Heeft een correcte, verlichte zit 2. Heeft voldoende balans om de bewegingen van het paard zowel tussen als op de sprong te volgen 3. Rijdt correcte wendingen voor en na de sprong. Rijdt het paard recht voor en na de sprong 4. Brengt het paard op een acceptabele plaats van afzet 5. Controleert of het paard in de goede galop landt en corrigeert dit indien nodig 6. Rijdt het juiste grondtempo. Heeft controle over het tempo voor en na de hindernis Fatale fouten • Val van de ruiter tijdens de praktijkbeoordeling • Heeft meer dan twee ongehoorzaamheden bij het springen van de springproef • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen

Exameneisen mbo-niveau Discipline Mennen

Opdracht: De menner ment één enkelspan in stap en draf 20-30 minuten dressuurmatig
De menner...

MBO niveau	ORUN 2
1. Stapt correct op de menwagen 2. Heeft een correcte houding 3. Ment het paard in het juiste tempo 4. Ment het paard in ontspanning in het juiste tempo naar de hand toe om voorwaartse drang te verkrijgen 5. Heeft verbinding met de mond van het paard 6. Geeft de juiste hulpen voor wendingen, overgangen, tempowisselingen 7. Zorgt voor een veiligheid van mens en dier Fatale fouten • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen • Val van de menner van de wagen tijdens de praktijkbeoordeling	1. Stapt correct op (op de menwagen) 2. Heeft een correcte houding 3. Heeft een gebalanceerde zit op de bok in alle drie de gangen 4. Ment het paard in ontspanning in het juiste tempo naar de hand toe om impuls te verkrijgen 5. Heeft verbinding met de mond van het paard 6. Werkt met paard naar nageeflijkheid en aanleuning 7. Geeft de juiste hulpen voor wendingen, overgangen, tempowisselingen 8. Geeft de juiste hulpen voor de getoonde oefeningen Fatale fouten • Val van de menner van de wagen tijdens de praktijkbeoordeling • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen

Exameneisen mbo-niveau Discipline grondwerk

Opdracht: De grondwerker doet met 1 paard - dat in de dagelijkse omgang geen afwijkend gedrag laat zien - 3 grondwerkoefeningen waarvan 1 met behulp van obstakels (balken, pionnen, slalom, etc.) voor in totaal 20-30 minuten.

MBO niveau	ORUN 2
1. Werkt naar focus en ontspanning 2. Maakt gebruik van druk en ontspanning waarbij timing en consequent handelen essentieel zijn 3. Maakt op de juiste wijze gebruik van de (trainings)halster en lijn 4. Is in staat om het paard zowel voor- als achterwaarts te sturen 5. Let op de gedragingen van het paard en speelt hier op de juiste wijze op in en bereikt zo het gewenste trainingsresultaat 6. Neemt de juiste positie aan ten aanzien van het paard 7. Zorgt voor veiligheid van mens en dier Fatale fouten • Schaadt het welzijn van het paard en schaadt de veiligheid van zichzelf en/of anderen	n.v.t.

Exameneisen mbo-niveau Lesgeven dressuur

Maximaal 30 minuten, 2 combinaties op B-niveau, minimaal 3 oefeningen.

1. Begeleidt de leerlingen op een correcte manier
 - 1.1 Legt de oefeningen duidelijk uit
 - 1.2 Brengt eenvoudige correcties aan en ziet er op toe dat deze ook uitgevoerd worden
 - 1.3 Komt overtuigend over
 - 1.4 Heeft interactie met de leerlingen
 - 1.5 Past een logische lesopbouw toe met voldoende variatie
 - 1.6 Zorgt ervoor dat onveilige situaties met leerlingen, paarden en omstanders worden voorkomen
 - 1.7 Stelt zich op een veilige plaats op in de rijbaan
 - 1.8 Bewaakt het welzijn van het paard op een verantwoorde manier in lijn met de binnen de organisatie en de paardensport geldende ethische normen en waarden
2. Verzorgt een eenvoudige les
 - 2.1 Benoemt goede punten en/of problemen met betrekking tot de houding van het paard en de constante verbinding met de mond van het paard
 - 2.2 Benoemt goede punten en/of problemen met betrekking tot de houding en zit van de ruiter
 - 2.3 Geeft aan of het paard in het juiste tempo gaat
 - 2.4 Geeft aan of het paard regelmaat in de gangen vertoont
 - 2.5 Geeft aan of het paard in de wendingen en grote voltes in de juiste stelling en buiging gaat
 - 2.6 Past de les aan bij het niveau van de leerlingen
 - 2.7 Controleert of de aanwijzingen voldoende overkomen
3. Beschikt over voldoende zelfpresentatie
 - 3.1 Communiceert in het Nederlands met de leerlingen
 - 3.2 Hanteert de gebruikelijke vaktermen
 - 3.3 Is duidelijk verstaanbaar en maakt gebruik van eenvoudige non-verbale communicatie

Exameneisen mbo-niveau Lesgeven Springen

Maximaal 30 minuten, 2 combinaties, met hindernissen op maximale hoogte van S60 niveau. Drafbalken, een enkele hindernis en een lijntje.

1. Begeleidt de leerlingen op een correcte manier
 - 1.1 Legt de oefeningen duidelijk uit
 - 1.2 Brengt eenvoudige correcties aan en ziet er op toe dat deze ook uitgevoerd worden
 - 1.3 Komt overtuigend over
 - 1.4 Heeft interactie met de leerlingen
 - 1.5 Past een logische lesopbouw toe met voldoende variatie
 - 1.6 Zorgt ervoor dat onveilige situaties met leerlingen, paarden en omstanders worden voorkomen
 - 1.7 Stelt zich op een veilige plaats op in de rijbaan
 - 1.8 Bewaakt het welzijn van het paard op een verantwoorde manier in lijn met de binnen de organisatie en de paardensport geldende ethische normen en waarden
2. Verzorgt een eenvoudige les
 - 2.1 Maakt tijdens de springles gebruik van passende afstanden tussen de hindernis-elementen onderling
 - 2.2 Corrigeert de leerling in houding en zit tussen de hindernissen en tijdens de sprong
 - 2.3 Geeft aan of de combinatie de hindernissen in het juiste tempo aanrijdt
 - 2.4 Gaat handig om met het hindernismateriaal
 - 2.5 Past de les aan bij het niveau van de leerlingen
 - 2.6 Controleert of de aanwijzingen voldoende overkomen
3. Beschikt over voldoende zelfpresentatie
 - 3.1 Communiceert in het Nederlands met de leerlingen
 - 3.2 Hanteert de gebruikelijke vaktermen
 - 3.3 Is duidelijk verstaanbaar en maakt gebruik van eenvoudige non-verbale communicatie

Exameneisen mbo-niveau Lesgeven mannen

Maximaal 30 minuten, 2 combinaties op B-niveau, 2-3 oefeningen

1. Begeleidt de leerlingen op een correcte manier
 - 1.1 Legt de oefeningen duidelijk uit
 - 1.2 Brengt eenvoudige correcties aan en ziet er op toe dat deze ook uitgevoerd worden
 - 1.3 Komt overtuigend over
 - 1.4 Heeft interactie met de leerlingen
 - 1.5 Past een logische lesopbouw toe met voldoende variatie
 - 1.6 Zorgt ervoor dat onveilige situaties met leerlingen, paarden en omstanders worden voorkomen
 - 1.7 Stelt zich op een veilige plaats op in de rijbaan
 - 1.8 Bewaakt het welzijn van het paard op een verantwoorde manier in lijn met de binnen de organisatie en de paardensport geldende ethische normen en waarden
2. Verzorgt een eenvoudige les
 - 2.1 Benoemt goede punten en/of problemen met betrekking tot de houding van het paard en de constante verbinding met de mond van het paard
 - 2.2 Benoemt goede punten en/of problemen met betrekking tot de houding en leidselvoering van de menner
 - 2.3 Geeft aan of het paard in het juiste tempo gaat
 - 2.4 Geeft aan of het paard regelmaat in de gangen vertoont
 - 2.5 Geeft aan of het paard in de wendingen en grote voltes in de juiste stelling en buiging gaat
 - 2.6 Past de les aan bij het niveau van de leerlingen
 - 2.7 Controleert of de aanwijzingen voldoende overkomen
3. Beschikt over voldoende zelfpresentatie
 - 3.1 Communiceert in het Nederlands met de leerlingen
 - 3.2 Hanteert de gebruikelijke vaktermen
 - 3.3 Is duidelijk verstaanbaar en maakt gebruik van eenvoudige non-verbale communicatie

Lesgeven grondwerk

Maximaal 30 minuten met twee leerlingen die ieder grondwerk doen met één paard - dat in de dagelijkse omgang geen afwijkend gedrag laat zien. 3 grondwerkoefeningen waarvan 1 met behulp van obstakels (balken, pionnen, slalom, etc.) waarbij ten minste voorwaarts en achterwaarts sturen van het paard door de leerlingen

1. Begeleidt de leerlingen op een correcte manier
 - 1.1 Legt de oefeningen duidelijk uit
 - 1.2 Brengt eenvoudige correcties aan en ziet er op toe dat deze ook uitgevoerd worden
 - 1.3 Komt overtuigend over
 - 1.4 Heeft interactie met de leerlingen
 - 1.5 Past een logische lesopbouw toe met voldoende variatie
 - 1.6 Zorgt ervoor dat onveilige situaties met leerlingen, paarden en omstanders worden voorkomen
 - 1.7 Stelt zich op een veilige plaats op in de rijbaan
 - 1.8 Bewaakt het welzijn van het paard op een verantwoorde manier in lijn met de binnen de organisatie en de paardensport geldende ethische normen en waarden
2. Verzorgt een eenvoudige les
 - 2.1 Benoemt goede punten en/of problemen met betrekking tot het gebruik van het trainingshalster en lijn
 - 2.2 Benoemt goede punten en/of problemen met betrekking tot de positie van de leerling ten opzichte van het paard
 - 2.3 Geeft aan of de leerling op het juiste moment de hulp weglaat
 - 2.4 Geeft aanwijzingen wat leidt tot de focus en ontspanning
 - 2.6 Past de les aan bij het niveau van de leerlingen
 - 2.7 Controleert of de aanwijzingen voldoende overkomen
3. Beschikt over voldoende zelfpresentatie
 - 3.1 Communiceert in het Nederlands met de leerlingen
 - 3.2 Hanteert de gebruikelijke vaktermen
 - 3.3 Is duidelijk verstaanbaar en maakt gebruik van eenvoudige non-verbale communicatie

Instructeur paardensport en -houderij

Zoals aangegeven is in de kwalificatie Instructeur paardensport en -houderij wel sprake van overlap met ORUN.

Hiervoor geldt het volgende:

Kerntaak	Werkproces	ORUN	Groene Norm	Opmerkingen
B1-K1 Huisvesten en verzorgen van de paarden	W1 Voert de paarden W2 Voert de (dagelijkse) verzorging uit bij paarden W3 Geeft paarden beweging W4 Verzorgt de leer- en werkomgeving	Praktische paardenkennis (ORUN 2)	Groene Norm heeft hiervoor een proeve beschikbaar.	Deze kennis is niet afdoende om de kerntaak te examineren.
B1-K2 Trainen van paarden	W1 Traint paarden aan de longe	ORUN 2, via de disciplines mennen en voltige (PVB 2.5)	Er is een proeve vanuit Groene Norm beschikbaar.	Dit onderdeel kan met ORUN worden afgesloten, maar kan ook via Groene Norm.
	W2 Traint paarden in een discipline binnen de paardensport	ORUN 3 (PVB 3.6 Trainen van paarden) voor de disciplines: Allround, Manege, Mennen, Voltige, Western, IJslandse paarden en Freestyle	Er is <u>geén</u> proeve van Groene Norm beschikbaar.	Het is voor de instructeur van belang dat dit via ORUN verloopt. Het trainen van paarden is een belangrijk onderdeel van hun werkzaamheden.
B1-K3 Geven van paardrijlessen/trainingen en begeleiding	W1 Begeleidt paardrijlessen/training en voor W2 Voert paardrijlessen/training en uit en begeleidt paardensporter(s) en paard(en)	ORUN 3 (PVB 3.1 Geven van lessen) voor de disciplines: Allround, Manege, Mennen, Voltige, Western, IJslandse paarden en Freestyle	Er is <u>geén</u> proeve van Groene Norm beschikbaar.	
B1-K4 Activiteiten/evenementen rondom de paardenhouderij of -sport (helpen) organiseren	W1 Organiseert activiteiten of levert een bijdrage W2 Voert de activiteit/het evenement uit	ORUN 3 (PVB 3.3 Organiseren van activiteiten) voor de disciplines: Allround, Manege, Mennen, Voltige, Western, IJslandse paarden en Freestyle		Helpen is ORUN 2. Wanneer wenselijk zou dit examen kunnen worden afgenomen.
B1-K5 Werken aan deskundigheid	W1 Houdt de ontwikkelingen van het vakgebied bij	Nee	Er is een proeve vanuit Groene Norm beschikbaar	

	W2 Werkt aan de eigen ontwikkeling			
P3-K1 Voert commerciële en klantgerichte activiteiten uit in paardensport of -houderij	W1 Inventariseert de wensen van de klanten en adviseert bij aankoop en verkoop van paarden W2 Onderzoekt paarden voor aankoop en verkoop	ORUN 3 (PVB 3.7 Beoordelen geschiktheid paard)	Er is <u>geén</u> proeve vanuit Groene Norm beschikbaar	
	W3 Coacht paardensporters	ORUN 3* (PvB 3.1 Geven van lessen) voor de disciplines: Allround, Manège, Mennen, Voltige, Western, IJslandse paarden en Freestyle	Er is <u>geén</u> proeve vanuit Groene Norm beschikbaar	
	W4 Bewaakt rijtechnische ontwikkeling	ORUN 3 (PvB 3.1 Geven van lessen) voor de disciplines: Allround, Manège, Mennen, Voltige, Western, IJslandse paarden en Freestyle	Er is <u>geén</u> proeve vanuit Groene Norm beschikbaar	Er zal door Groene Norm voor betreffende werkproces binnen de kwalificatie geen examen ontwikkeld worden.
P3-K2 Voert bedrijfsvoeringstaken uit in paardensport of -houderij	W1 Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden W2 Begeleidt medewerkers op vaktechnisch gebied	Nee	Er is een proeve vanuit Groene Norm beschikbaar	
P3-K3 Optimaliseert de bedrijfsvoering	W1 Doet voorstellen voor sportgerelateerde en rijtechnisch beleid W2 Evalueert en/of ontwikkelt kwaliteitsbeleid	Nee	Er is een proeve vanuit Groene Norm beschikbaar	Bij ORUN 3 discipline manège zit werkproces 1 erin. Er wordt nog gekeken naar mogelijke vrijstelling

* Binnen ORUN 3 is geen sprake van wedstrijden. Binnen het kwalificatiedossier wel. Hier hoort een PVB voor ORUN 4 bij. Voor de mbo student heeft het doen van ORUN 4 examen geen meerwaarde, omdat ze enkel deze PVB op dit niveau doen. Om volledig ORUN 3 gediplomeerd te worden, moeten zij het coachen op ORUN 3 niveau halen. Dit geldt ook voor ORUN 4. Om ORUN 3 gediplomeerd te worden, moeten de volgende 4 PVB's zijn behaald: PVB 3.1, PVB 3.3, PVB 3.6 en PVB 3.7. Deze moeten binnen 18 maanden behaald worden. Wanneer dit niet het geval is, komt het resultaat op de eerder behaalde PVB's te vervallen. In de verantwoording van de examinering van Groene Norm bij deze kwalificatie is opgenomen dat de student in ieder geval ORUN 3 moet doen, waarbinnen is verantwoord hoe dan om te gaan met het wedstrijdelement.